

СТАНОВИЩЕ

за дисертация на тема: „Процесът от аналогово към дигитално изкуство в България след периода на 80-те години на XX век”

на Биляна Красиминова Добрева
от доц. д-р. Незабравка Иванова

Дисертацията на Биляна Добрева е посветена на интересна и навременна проблематика за медийните форми на визуалните изкуства, които са свързани с аналоговите и дигиталните технологии. Изследването се обръща към изкуството, което употребява новите медии като професионален път, по който поема значителна част от българските художници.

В уводната част на дисертационния труд авторката определя целта на изследването “да бъде разгледан генезисът на този новопоявил се у нас технологичен феномен, навлязъл в практиката на няколко поколения артисти, както и промяната в мисленето на съвременните автори и появилите се възможности и средства за конструиране на иновативни художествени модели.” (с. 4) За реализиране на целта се анализират конкретни примери от аудио-визуалните изкуства и по-специално към визуални експерименти включващи аналоговите и дигиталните технологии. Проследени са артистични практики, чийто обхват е ограничен до определени области, като например живопис, скулптура, графика в симбиоза с дигиталните медии. Споменават се частично анимацията и дизайна, които допълват общата картина на техническите изпълнения.

Хронологично изследването е ограничено в рамките от края на 70-те години на XX век до настоящия момент. Аргументацията за това времево ограничение е факта, че новите медии навлизат в нашата практика в края на 70-те и началото на 80-те години на XX век. Под нови медии авторката визира компютърните, информационните, комуникационните технологии и интернет. “Изпълнението на аудио-визуалните форми е свързано с дигиталното рисуване и скулптиране, с видео, светлина, звук, пърформанс, инсталации, интеракции и други артистични практики.” (с. 6)

Още в началото Биляна Добрева въвежда уточнението за технологичната диференциация между аналогова и дигитална технологии. В първия случай се наблюдава непрекъснат сигнал – “непрекъснати функции на времето, а вторият се състои от двоичен или още бинарен код, представен чрез мерната единица бит, обозначававан чрез сигнални стойности “0” и “1”. В дисертацията вниманието се съсредоточава към примери, свързани материално и тематично с дигиталните технологии респективно с дигиталната култура, от което следва и подбора на използваните в труда примери.

Глава първа третира “Историческата периодизация на генезиса и развитието на технологията. Технологичният потенциал в полза на изкуството”. В две части се разглеждат технологичните изобретения на XIX век – XX век, които предшестват съвременните цифрови технологии, и “употребата на новите електронни медии като средства за създаване на изкуство.” Фокусира се върху създаването на образи чрез компютърни технологии и софтуерни системи. Именно насочването на артистите към дигиталния процес говори за преход от механичното към технологичното измерение на творческия процес, твърди авторката. (с. 25 – с. 32)

Глава втора разглежда предпоставките за появата и развитието на медийните изкуства в България. Обосновава се появата на медийните изкуства в края на 70-те, 80-те и 90-те години на XX век. Подчертава се липсата на плавен преход на тези изкуства в България, поради различни причини между които политически и технологични. В страната обаче проникват различни течения от други страни, които чертят появата на разностранни художествени течения у нас. Забелязва се обаче синхронизиране с етапите на европейските течения през 90-те години на XX век, което говори за включване на българските артисти в съвременните направления в “електронните” изкуства.

В “теоретични аспекти на медийните изкуства” се набляга върху определенията и употребяваните термини “аналогови” и “дигитални” изкуства, проблем третиран и в уводната част. Тук обаче творденията са обширно подплатени с теоретични постановки и твърдения. Използват се също така критични публикации в нашия печат в потвърждение на изказаните теоретични постановки. Тези публикации обаче гравитират около художествено критичната мисъл в значително по-голяма степен, отколкото в научно теоретичен аспект. Разглеждат се също така влиянията на чуждестранния опит, който прониква у нас чрез различни източници, които вече не са ограничавани, както в предходния тоталитарен период. В потвърждение на тези постановки е използван обилен илюстративен материал в приложението към дисертацията.

Глава трета е посветена на социокултурните изменения в ерата на дигиталната епоха. (с. 73 – с. 83) Авторката се позовава на известни теоретични трудове, между които на Валтер Бенямин, който твърди, че “художественото произведение в епохата на неговата техническа възпроизводимост” променя своята съществуване. Променя се съпоставянето между оригинал и копие, като - всяко копие е оригинал, но без аурата на оригинала. Интересен е и погледът върху глобализацията като “процес на мрежова система от връзки, която изгражда отношенията между различните страни, нации, култури.” (с. 75)

Отделено е място на масовата фестивална култура и реакциите на дигиталното общество, където фестивалите са обърнати към функционирането на изкуството. От една страна това е “културен диалог и художествена съпоставка със световните процеси”. От друга страна - те съдържат качества на увеселителни процеси или панаири. Говори се за “фестивалната култура или “фестивален туризъм” който има своите социални измерения. (с. 75) В същата глава се разглежда “преосмисляне на художествените взаимоотношения между артиста, техниката и публиката.” Очертава се социалната среда, в която тези взаимоотношения се разгръщат. Развиват се нови възможности за съприживяване на изкуството. Авторката сочи редица примери от нашата художествена практика, които илюстрират гореспомнатит изводи, като особено набляга върху проектите на Красимир Добрев.

Фокусът на изследването е насочен към Глава четвърта “видове и жанрове електронни форми на изкуство”. Авторката сочи, че настъпва известно “пресемантиране на живописата, скулптурата, графиката” което съпътства преустройства и в реставрацията, сценографията, стенописата. Така изброените сфери на изобразителните изкуства се превръщат в интердисциплинарни области на дигиталната култура. Аналоговата информация се транслира в двоичен код, образуван от нули и единици - дигитален сигнал, който в същността си представлява унифициран език, разбираем и достъпен за съвременния човек. Липсва време-пространството и дори материята, което чертае параметрите на виртуалната реалност. ”Унифицирането на

